BLOEMLEZING
UIT DE GEDICHTEN VAN A. VAN COLLEM

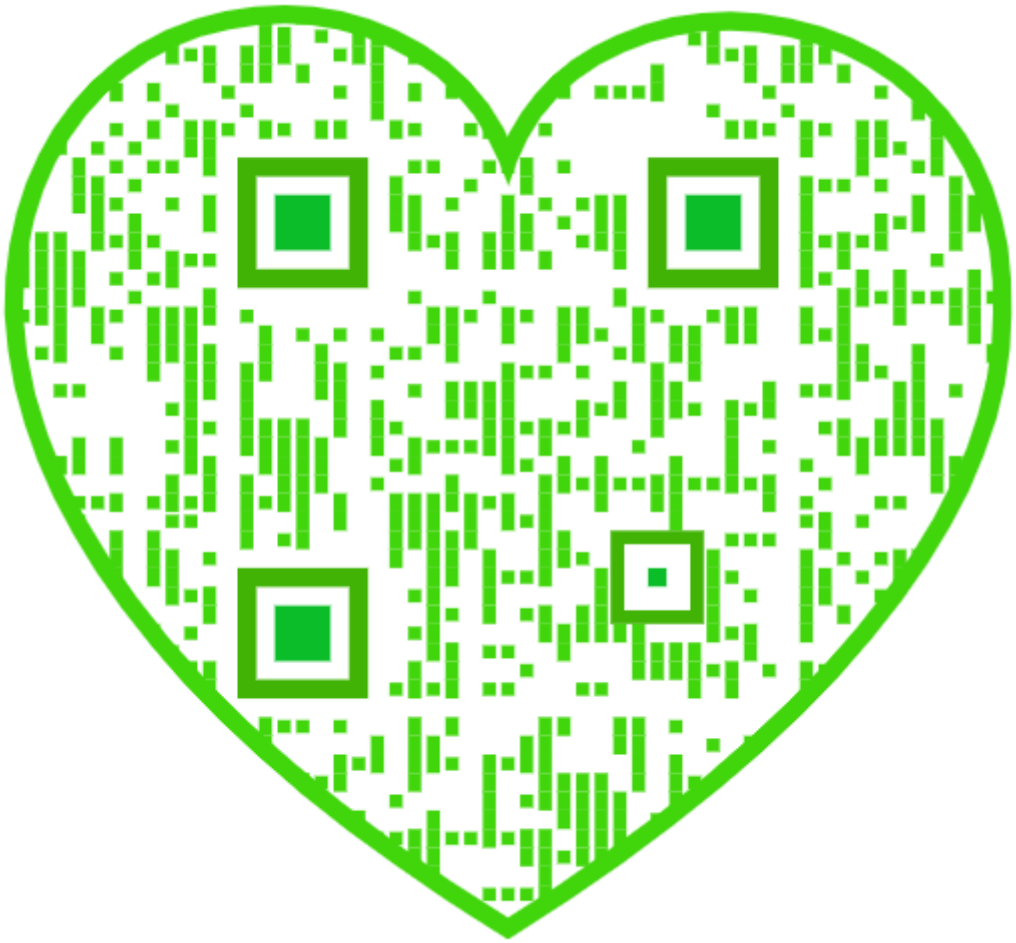

BLOEMLEZING
UIT DE GEDICHTEN VAN
A. VAN COLLEM

BLOEMLEZING

UIT DE GEDICHTEN VAN A. VAN COLLEM

MET EEN WOORD VOORAF VAN
HENRIËTTE ROLAND HOLST

AMSTERDAM
N.V. EM. QUERIDO'S UITGEVERS MIJ.
1932

SAMENGESTELD DOOR
E. VOS—VAN COLLEM

EEN WOORD VOORAF

De samenstelling van een bloemlezing is altijd een moeilijk, en, in zekeren zin, een ondankbaar werk. Immers, om zijn doel te bereiken, moet de samensteller veel weglaten, wat hij gaarne opnemen zou. Dat doel is: een geheel tot stand te brengen, waarin ten eerste, het persoonlijke karakter der poëzie van een bepaalden dichter, ten tweede, de geest welke die poëzie draagt en bezielt, duidelijk uitkomen, en waarin, ten derde, de ontplooiing van des dichters poëtisch vermogen zich afspiegelt. Hoe meer een bloemlezing aan deze drie voorwaarden voldoet, des te beter zal zij aan haar doel beantwoorden. Het komt mij voor, dat de samenstelster van deze keur uit het werk van den dichter A. van Collem er in geslaagd is, aan deze drie voorwaarden te voldoen. Het persoonlijke karakter van van Collem's poëzie, de *stem,* die hem van alle andere dichters onderscheidt, het eigene van zijn taal, zijn rhythmen, zijn beeldspraak, zijn stijl, — welks tastende gang als 't ware telkens op zijn schreden terugkeert, om somtijds plotseling uitschietend, zijn vlucht te nemen — de verstrengeling in den dichter van voorzichtigheid en élan, van liefde tot het bijzondere en zin voor het algemeene, die het wezen van zijn wezen is, — dit alles wordt in deze keur uit zijn gedichten voor den lezer openbaar.

En ook vermag die lezer daarin de ontplooiing van des dichters poëtisch vermogen te volgen. Beginnend met de „kleinmalerei", de meesterlijke genrestukjes

van zijn eersten bundel, zien wij dat vermogen in de volgende bundels tot ontwikkeling komen in de richting van sociaal-filosofische lyriek. Wij zien, en hooren, de taal rijker worden, het rhythme sterker bewogen, de stijl gespierder, de beeldspraak stouter en plastischer, tot het poëtisch vermogen van den dichter zijn hoogtepunt bereikt in de beide groote gedichten waartoe alle vorige bundels min of meer vooroefening en voorbereiding schijnen te zijn.

En ten derde wordt den lezer van deze keur uit Van Collems gedichten iets geopenbaard van den geest, die zijn poëzie draagt en bezielt. Ook in dien geest valt een proces van groei en ontplooiing te konstateeren. Aanvankelijk treft ons vooral het sterke meegevoel, het besef van innige verbondenheid met alle menschelijke wezens. Allengs zien wij dit meegevoel zich verdiepen, dat besef van verbondenheid zich verwijden tot het kosmisch eenheidsbesef, dat voor den volgroeiden en gerijpten dichter van Collem zoo karakteristiek is.

Er zijn, meen ik, niet vele onder de West-Europeesche dichters van van Collems generatie, wier poëtische loopbaan, zooals een goede keur uit hun werk die voor den lezer afbeeldt, op hem den indruk zou maken van voortgezette stijging. Voor de meesten van hen bleek het leven te licht of te zwaar: de eenen verloren hun opstandigheid, hun hunkering naar menschelijke verbondenheid, de anderen raakten vermoeid; de gloed hunner verbeelding verflauwde, de kracht hunner visie verzwakte; de intensiteit van het geestelijk beginsel in hen bleek te zwak, om de

vermindering hunner vitaliteit te kompenseeren.
Van Collem heeft zich lang verheugd in het bezit van de taaie kracht, die vele zonen van zijn volk onderscheidt; hij heeft tot in betrekkelijk hoogen ouderdom al zijn vitaliteit behouden, en tevens heeft zijn geestelijke ontwikkeling zich voortgezet aan gene zijde der leeftijdsgrens, waarop zij, ook voor de meesten der begenadigden onder de menschen, tot staan komt. Hij behoort tot de kunstenaars, wier vleugels laat doorgebroken en langzaam gegroeid zijn, maar toen die vleugels eens hun vollen wasdom hadden bereikt, bleken zij in staat hem te dragen op zijn driftige stijgingen hoog boven het gewriemel der kleinmenschelijke gevoelens, en hun vaart hield de stoute tochten uit in die oneindige ruimten, waar het geestelijk oog den samenhang van al het geschapene aanschouwt.

De funktie van iedere bloemlezing is: lezers te geleiden, als langs een verlokkend pad, naar het genot der werken van een dichter in hun geheel. Die funktie is: in hen het verlangen te wekken naar de symphonie, waarvan ook de beste keur niet meer dan enkele hoofdmotieven kan doen hooren. Of een bloemlezing echter deze hare funktie vervullen kan, dat hangt slechts ten deele af van de liefde en het inzicht, waarmee de samenstellers hun werk verrichten, ten deele ook van de geestelijke atmosfeer, waarin zij ontstaat.
Van harte hoop ik, dat die atmosfeer in dit geval open zal blijken en ontvankelijk. Ik hoop het voor den dichter zelf, die op deze wijze nog een weerschijn zou

opvangen van het licht, dat hij al zijn jaren gezocht en verheerlijkt heeft: het licht der menschelijke gemeenschap. Ik hoop het niet minder voor de lezers, die voor zijn werken te winnen deze keur zich ten doel stelt. Van Collems poëzie is rijk aan die, in bewogen taal verklankte, in schoone verbeeldingen uitgedrukte positieve levenswaarden, waarnaar zoo velen in onzen tijd hunkeren, zonder te weten waar ze te vinden, terwijl anderen, erger nog, hun gemis zelven niet beseffen. Zij is rijk aan meegevoel met alle lijdenden, aan saamhoorigheidsgevoel met al het levende, aan geloof in de zinvolheid van het leven en in de kracht van mensch en menschheid, dien zin te verwezenlijken. Zij is rijk aan mannelijken moed, aan fiere opstandigheid, aan vrouwelijke teederheid voor wat zwak is en bescherming behoeft, aan eerbied en schroom tegenover de mysterieën van zijn en worden, — en bovenal is zij rijk aan gloeiende liefde voor het zijn, aan hartstochtelijke en voorbehoudlooze levensaanvaarding.

Het zou een goed teeken zijn zoo er velen gevonden werden, ook onder de jongere generaties, die naar deze bloemlezing grepen. Immers, dit zou beteekenen, dat zij de schoonheid van poëzie niet in hoofdzaak bleken af te meten naar de technische volkomenheid, de virtuose beheersching door den dichter van zijn materiaal, maar óók naar de kracht, waarmee zijn verbeelding levenswaarden als die ik hierboven vluchtig aangaf, in den gloed der schoonheid vermag te doen stralen.

HENRIETTE ROLAND HOLST

Uit liefde voor de poëzie van mijn Vader ontstond in mij de drang tot het samenstellen van een bloemlezing uit zijn verzen.

Het liefst had ik deze keur uit zijn werk in het licht gegeven zonder dat één enkel bijgeluid de schoone harmonie van werk en inleiding zou hebben verstoord.

Ik voel mij echter zoo zeer verplicht aan hen, die de uitgave in dezen vorm hebben mogelijk gemaakt, dat ik gemeend heb mijn aanvankelijken schroom te moeten overwinnen om althans met een enkel woord van mijn dankbaarheid te kunnen getuigen.

Zij geldt in de eerste plaats Mevrouw Henriëtte Roland Holst, wier groote bereidwilligheid een woord ter begeleiding te schrijven de waarde van deze uitgave erkent.

Erkentelijk ben ik ook den heer Querido voor het feit, dat hij aan zijn belangstelling voor het werk van mijn Vader in zulk een kunstzinnigen vorm als waarvan deze uitgave getuigt, uitdrukking gegeven heeft.

E. VOS—VAN COLLEM

Amsterdam, 15 Maart 1932.

Oneindig is de taal van het Heelal
Voorbijgaand zijn de woorden van de menschen

OPEN UW VENSTERS OP HET LENTELAND

O maak de vensters open op de lucht,
De wording zingt. De godheid is aan 't dichten
En slaat zijn rijmen saam tot bundels lichten
En blaast gedachten in een wijd gerucht.

Het stille wachten huivert van de blaân
En fluistering raakt veldwaarts om te raden
Het geurgeheim der kleine vouwgewaden;
Was dit de wind die liep op voeten aan?

Hij droeg de zorgen in gevouwen vlogels
En wiekt ze weg tot klappend verre vogels,
Gezien omlaag van 't ruime vrije strand.

Een bode tikte kleuren op den akker
En riep met blij geluid de wereld wakker:
Open uw vensters op het lenteland.

GEBED TE WAALWIJK

O Christus met Uw zacht gelaat,
Marye, die daarneven staat,
Wil U tot ons bezinnen.
Gij, die den hemel overziet,
Van daar Uw milde oogen biedt,
Zie onze wereld binnen;
Verhef Uw eens gehoorde stem,
En Uwe hand, en ga tot hem,
Den meester in de zalen,
Die over onze dagen wikt,
Die over onzen nacht beschikt,
Van Wien wij arbeid halen.

Zeg hem het klein betaalde loon,
De dagen lang, de korte woon,
De altijd vochte muren,
De krankheid en het kinderbed,
Het schamel lichtje, neergezet
Om op het leer te turen,
Waarop mijn man te hamer gaat
En kloppende zich zelf verslaat,
Totdat hij ligt versleten.
Zeg hem, dat elk paar schoenen heeft,
Voordat het in zijn handen beeft,
Het bloed van ons gegeten.

O Jezus, kenner van den weg,
Ga tot den rijken meester, zeg:

Mijn man is gansch onkrachtig,
Zijn vel is rul, zijn oog staat geel,
Een kort geluid komt uit zijn keel,
En ik ben weder drachtig.
Gijzelve zei toch: Ga, vermeer
Ulieden als het zand zoo zeer,
En even menigvuldig;
O Jezus, lieve Jezus zoet,
Mijn âren hebben gansch geen bloed,
Mijn schoot blijft steeds geduldig.

Marye met Uw hemelkroon,
Geeft Uwe voorspraak tot den Zoon,
Dat Hij ons koom' te hooren.
Op Uwe zachte trede ga,
Dat hij met hemelsche genâ
In onze hut mag gloren.
Een beetje ruimte, en wat licht,
En op mijn armen man's gezicht
Een weinigje van blijheid,
Dat op zijn arbeid zegen zij, —
O, zoete Jezus, zeg er bij
Het loon; — en wat meer vrijheid.

De Christus met het zacht gelaat,
Marye met het rein gewaad,
In Waalwijk's woning binnen,
Zij, die de wereld overzien
En haar de milde oogen biên, —
Zij staan zich te bezinnen.

LOMPENSORTEERSTER

Zij zingt:

Kleine, groote lompen,
Alle dingen lompen,
Linnen en katoen,
Rood en blauw en groen,
Fladderende todjes,
Afgehaalde vodjes,
Rafeltjes van chap',
Bolle reepjes lap,
Knoopjes van lakeien,
Rokjes van madam,
Die zich laten glijen,
Voor de boterham.
Lompen, lompen, lompen,
Alle dingen lompen,
Linnen en katoen.

Toen God de Heere Adam riep, —
Het was bij tijde, dat hij sliep
En van een Eva droomde; —
Dat hij bij zijn ontwaken zag
Een meisje, levend in den dag
En door het licht bestroomde. —
Lompen, lompen, lompen,
Alle dingen lompen,
Linnen en katoen.

Daar Mozes op den Horeb stond
En droeg de tafels van Verbond

Voor zijn Israëlieten, —
Toen zag hij in het dal omtrent
De kleine priesters met de bent
Een gouden kalfje gieten. —
Lompen, lompen, lompen,
Alle dingen lompen,
Linnen en katoen.

Toen Jezus in Getsemané
De schuld der wereld op zich lee,
Om aan het kruis te sterven. —
Toen dacht Hij: Mijn herrijzenis
Zal aan den mensch, die nà mij is,
De zaligheid doen erven. —
Lompen, lompen, lompen,
Alle dingen lompen,
Linnen en katoen.

De zonne, die zijn gouden kop
Steekt boven hooge bergen op,
Zendt liefelijke stralen. —
Hij wil de wereld maken blij,
Opdat de mensch gelukkig zij,
Op vlakte, berg en dalen. —
Lompen, lompen, lompen,
Alle dingen lompen,
Linnen en katoen.

Maar, machtiger dan gouden zon
En Mozes, Jezus en de bron
Van Gods geheim bedoelen,

Zal springen uit het menschgemoed
Het Socialisme, en zijn vloed
Zal alle knechtschap spoelen,
En alle rijke lompen,
Lompen, lompen, lompen,
Linnen en katoen,
Rood en blauw en groen,
Fladderende todjes,
Afgehaalde vodjes,
Rafeltjes van chap',
Bolle reepjes lap,
Knoopen van lakeien,
Rokjes van madam,
Die zich laten glijen,
Voor de boterham;
Lompen, lompen, lompen,
Alle dingen lompen,
Linnen en katoen.

DE WAKE

„Pastor zei, hij zou de keerse branden;
„Pastor zei, hij zou de misse lezen,
„Brengen tot Maria offerande,
„Moeder Gods zou onzen knaap genezen.

„In ons kerkje gaat de wierook stijgen
„En Maria geeft haar glimlach teeder;
„Buigen doet de priester en zich neigen;
„Voor zijn voeten daalt genade neder.

„Wellicht Jezus zelve wil hij komen,
„Uit de voorspraak van zijn hart gezonden,
„Brengen van de zalve zijner wonden,
„Die het heiligende lijf ontstroomen.

„Wees nu stil, mijn knechtje, vroom en moedig,
„Blijf gelooven in den lieven Heere,
„Die de booze ziekte zal bezweren, —
„Jezus, onze lieve God, komt spoedig!"

Koortsig ligt het kind, de oogen open,
In te drinken druppels van den balsem,
Die uit vaders woorden komt gedropen,
Die verzoet der vele pijnen alsem.

En hij hoort de buitendeur zacht wijken, —
Binnen treedt de armelijke wanden
En gaat zoete lafenis aanreiken
Jezus zelve met doorboorde handen.

En hij ziet den Heiland wuivend stillen
Deze koortsen, die zijn keeltje schroeien,
En hij voelt de pijnen van zich vloeien; —
En zijn hartje stil wordt, — zonder willen; —

En hij lacht nog; — wiegend heengedragen
Op een wolken-spreiend zalig zingen, —
Ver weg — o zoo ver, naar hemellagen,
Waar veel zoete armen hem omvingen.

„Als Gij wilt, o Jezu," — bidt de vader,
En zijn stem verschroeit tot smeekend spreken —
„En gij treedt mijn arme sponde nader,
„En Gij wilt de booze ziekte breken; —

„Zie, zijn teere handjes uit de schelle
„Zullen voortaan klare klanken gieten,
„Alsof druppen Uwer wonden vlieten,
„In de vroege luist'rende kapelle.

„En een lijnenkleed met blauwe stroken
„En een rooden koorrok zal hij dragen,
„Om zijn teere hals de fijne krage,
„Kantwerk, van veel kruisjes klein doorbroken.

„En mijn oude handen zullen raken,
„Teederlijk, den voortaan U gewijde,
„En mijn mond zal Uwen naam belijden,
„In de nachten en bij morgenwake.

„En Gij zult hem zijn gelijk een Vader, —
„Maar ik zal een vreemde voor hem wezen,
„En Gij zult hem zijn op aarde nader; —
„Jezu, wil Gij onzen zoon genezen."

Denkend stapt de priester van den drempel,
Heeft gelezen dienst van stille aandacht,
Heeft gesloten deur van kleinen tempel, —
En treedt binnen in den hoogen maannacht.

Vóór hem liggen duizend gouden sterren
Uit te kijken aan de hemelstranden
En te groeten onafzienbaar verre
Vonkeling op de bedauwde landen.

Het gevlek der vlakte gaat verloren;
Kleine huisjes van het dorpje rijzen,
Zingen uit hun steentjes oude wijzen,
Adem van de stilte wordt geboren.

En de priester bij den blauwen toover
Van de sterren, vallend op de velden,
Die de vonkeling van God vermelden,
Nogmaals bidt zijn litanije over: —

„Jezu, in Uw hoog paleis ten trone,
„God van liefde, wijd en ongemeten;
„Die geworden zijt des menschen zone,
„Die het leed der aarde hebt gegeten: —

„Zie, om de genade Uwer wonden,
„Heelend op ons zieke knaapje neder,
„Laat mij gaan den ouden man verkonden:
„ „Jezus daalt genezend op u neder." "

Droomend beeft de priester-stem gefluister
Als het vallen van vergeelde blaren; —
Aan den hemel komt de nachtwind varen; —
Over veld en wegen zinkt het duister.

OPGANG

Hef uw hoofd, dat gij de sterren ziet
Fonkelen aan de wijd-spansche bogen
En voor u ligt der aarde diep verschiet,
Een bevend dal, van blauwe rook bevlogen.

Dan, met den glans der sterren in uw hoofd,
De spanning van den hemel in uw handen,
Ga tot wezens die, van glans beroofd,
Neerliggen op de aarzelende landen.

Zeg hun, dat gij in blauwe verten zaagt,
En hemeldiepten lachend hebt gemeten,
Dat gij, als zij, roemloos ter aarde laagt,
Maar van de gouden vruchten hebt gegeten

Die bloeien op de tafels van den nacht,
En zijn geschikt op zeldzaam vele wijze; —
Kwam heel de menschheid nemen van hun pracht,
Daar bleef voor nieuwe menschheid nieuwe spijze.

Nu mogen zij met u gaan ten festijn
En zich verheffen tot een vrij gewemel,
En in hun oogen zullen sterren zijn,
En in hun denken diepte van den hemel.

VROOLIJKE OPTOCHT

Wereld, houdt uw dag bereid: —
Heden is opstandigheid!

Al wie van den geldman leeft,
Hem zijn arbeidsdagen geeft,
Aan zijn wil is onderdaan,
Is eenswillend opgestaan.

Tot een saam gesloten stoet,
Daver in den sterken voet,
Zonnevreugd op het gelaat,
Onder vaan die wapper gaat,
Storten zij een dicht geluid,
Regen vrijheidszangen uit.

Op de klinkers van den grond
Gaan zij klankeschuddend rond,
Houden een wijd stralen net,
In de luchten opgezet,
En zij weven al maar voort
Gouden webben van akkoord.

Door de mazen valt het licht
Op hun zingend aangezicht,
Op de oogen, stout en snel,
Op de schouders, zonder tel; —
Heel het wereldsche bestand,
Heeft hier oogen, mond en hand.

Al het kostelijk cement: —
Arbeidskracht, het element
Dat de wereld houdt bijeen,
Vonkelt door de sterren heen,
Geeft de zeeën zijn maatslag,
Staat gestegen in den dag.

En die kerels gaan nu om,
Weg te stooten eigendom
En te maken alles vrij:
Land en goed en spinnerij,
Zilver, eêlsteen en brokaat, —
Dat de wereld bolder staat.

En een nieuwe schoonheid moet
Stroomen in het menschenbloed,
Want er zijn geen knechten meer;
En de slavernij is neer,
En de roode vaan is vlag,
En de arbeid is gezag.

Hoor nu zingen een akkoord
Van de nieuwe schoonheid voort;
Allen die een lied verstaan,
Voelen toekomst open gaan; —
Maar de geldman zit in nood,
Want zijn maatschappij gaat dood.

Wereld houdt uw dag bereid: —
Heden is opstandigheid!
Heden wordt het pleit berecht,
Van den loonheer en zijn knecht;
Heden is het eind nabij
Van gezwoeg en kuiperij!

DE ZAAIER

Ziet gij de toekomst lichten als een vlies?
Hoort gij de wording kloppen aan het heden?
Ziet gij den nacht, waaruit een ster opwies?
Ziet gij den einder die zich gaat verbreeden?

Ziet gij de schoonheid die uitkomen zal?
Zijt gij de hooge bergen opgeklommen? —
Aan hunne toppen schuiven wolken-drommen;
Snel gaan uw voeten, want gij weet het dal. —

Hebt gij de poort verlaten en de tent?
Werdt gij te gaan een verre tocht, bewogen?
Hoort gij den klank die hare boodschap zendt?
Ziet gij het licht dat ziet met duizend oogen?

Hebt gij Uzelve afgelegd van U?
Hebt gij het bevend Al in U gevonden:
De wolken, d'aarde en het spiegel-luw
Kristal der borrelende water-monden?....

Zoo ga hoog-uit, want in U is gerijpt
Het vonkend zaad der nieuwe wereld-orde;
Strooi hare korrels, dat de wind ze grijpt
En d'ingeslapen akkers wakker worden.

HET WOUD

Donkre boomen uit mijn kostbaar woud,
Geboren naar den hemel op te schieten,

En uit uw waaiend koepel-dak te gieten
Koelte, waarvan de grijze aarde houdt, —

Zooals een orgel zijt gij opgebouwd:
Pijpen van klank en fijne hooge sprieten,
Die uit hun steigering stemmen loslieten, —
Te roepen staat gij, klankenwachtend hout.

Des ochtends komt uw hemelsche bespeler,
Uw organist, uw goudenklankuitdeeler, —
Zijn voet aanraakt uw donkerend pedaal,
Zijn vingers zijn op dansende lichtstraal,
Hij loopt met trillers langs uw stammendos,
En uit uw takken breekt verrukking los.

HET KLEINE MEISJE

Dagelijks, het kleine meisje
Met de waschmand aan haar heupen
Langs het smeedsel van de leuning
Kartelend bezij het brugje,
Dat te peinzen ligt op water
Groenig, van het bruin-rood grachtje, —
Dagelijks, het kleine meisje
Op het stil nadenkend brugje
Naar de overzijde gaat zij,
Lachende, het kleine meisje
Met de waschmand aan haar heupen.

Dagelijks, aan open venster
Waar hij luistert naar de woorden

Die er komen uit het grachtje,
Het steen-roode bruine grachtje,
Met zijn stil geplante boomen,
Langs het ademende water
En het ruggenbollend brugje, —
Zit de dichter, — en het meisje
Dagelijks, het kleine meisje
Ziet hij stappen bij het brugje,
Met de waschmand aan haar heupen.

Overal langsheen het grachtje,
Aan de heenzij en de keerzij
Staan geschaard de huizenmutsjes,
Waarin kleine menschen steken,
Wier dom waschgoed in de manden
Wordt geschommeld door het meisje,
Gaande overheen het brugje
Dat nadenkend ligt op water
In een hooggerugde houding
Onder beide kleine voeten
Van het stappend kleine meisje.

Overal bezij het water
Aan de geveltjes der huizen,
Gelardeerd met stukjes speksteen, —
Aan de bruineboontjes huizen,
Ingezet staan kleine vensters;
Op de kleine vensters dansen
Loovertikjes van de zonne,
Kleine spiegeltjes van goudlicht
Schuivend overheen het water

Over het klein meisje henen
Op het stil nadenkend brugje.

En de dichter aan het venster
Neemt zich voor een Vers te schrijven
Van het sidderende grachtje,
Met zijn ingeplante boomen
Langs het wiegelende water,
En zijn hooggerugde brugje
En zijn kakelende leuning
En zijn bruine-boontjes huizen
En zijn dagelijksche meisje
Met de waschmand aan haar heupen
Dansend in den dans der zonne.

Maar het dagelijksche meisje
Langs het smeedsel van de leuning
Kartelend bezij het brugje
Dat te peinzen ligt op water
Naar de heenzij en de keerzij
Van het steenrood groene grachtje
Met zijn bruineboontjes huizen, —
Weet niets van het spel der zonne
Weet niets van het spel der verzen
En zij lacht maar, het klein meisje
Met de waschmand aan haar heupen.

Want zijzelve is als verzen,
Want zijzelve is als zonne,
Dansende bezij de leuning
Overheen het stille water

Onder het nadenkend brugje
Met zijn hooggerugde houding
Naar de heenzij en de keerzij
Van de bruineboontjes huizen
Met zijn geveltjes van speksteen
En de stil geplante boomen
Aan het steenrood groene grachtje.

LIEDEREN DER GEMEENSCHAP

(Tweede deel der liederen)

BEN IK DE KLANK?

Ben ik de klank die door de luchten relt, —
Zij wist zich niet, ik heb haar toch gemeld. —
Ik zag haar niet, ik hoorde maar alleen
Haar voeten treden door de luchten heen;
Toen liep zij weg, door de eind'loosheid bekoord;
Ik haalde haar in; nu ligt zij in mijn woord.

Ben ik de boom, — hij werd in mij geplant
Toen ik met oogen opzag tot het land;
Hij staat van sappen vol en gele harst,
En aan zijn tak een witte vrucht uitbarst;
Ik voel hem zwellen naar de luchten toe;
Hij is aan mij gelijk, hij weet niet hoe.

Ben ik de zon, — aan den verschrikten nacht,
Werd van den einder bevend licht gebracht;
Een wenteling door-zong het hemel-rond,
De luchten werden geel en goud en blond;
Daar schalt de zon, hij dondert door het dak;
Ben ik de zon, daar in mij licht uitbrak.

Ben ik de berg, — hij steigert naar zijn top
En aan zijn voeten hamert zee-geklop;
De hemel giet een eeuwigheid om hem;
De wind begaat hem met een harde stem; —
Ben ik nu berg en hemel, zee en wind,
Daar hun gelaat zich in mijn beeld bevindt?

Ben ik het gras dat opkijkt aan den vliet, —
Ben ik het kleine armelijke riet, —
Ben ik de vonkel in den regenval, —
Ben ik de stilte bij het wijde dal, —
Ben ik de sprakelooze die ontving
De spraak van 't eeuwig sprakelooze ding; —

Zij zijn uit mij, ik ben uit hen bereid,
En tusschen ons is er geen onderscheid!
En ben ze alle, ieder tegelijk:
Een wijde hemel en een aarde-rijk;
Ze zijn mijn klank, mijn licht, mijn kleur, mijn lijn,
En boordevol moet ik hun zegger zijn.

GEBED

Ik wil mij weggeven aan u, nature,
Aan u, o troostende besloten boomen,
Aan u, o takken die schaduw uitstroomen,
Aan u, o welig, veilig hemelsch vuren.

Ik wil mij weggeven aan u, o lichten,
Die dwalend wegglijdt over gaande velden,
Zij sterven in den schemer maar vermelden
Het aarzelende dat gij nog verrichtte.

Ik wil mij weggeven aan u, ontwaakte
Lachende hemel, met uw wolkendonzen,
Aan u die met uw oogen mij aanraakte
En in mijn voorhoofd dreef uw voorhoofdsfronsen.

Ik heb mij weggegeven aan mijn moeder,
Ik lig, een vrucht in haren schoot gepeld,
Ik drink haar sappen in, o mijn alvoeder.
Mijn longen leven van uw zoet geweld.

Almachtige, houdt mij met u omtogen,
Omvat mijn wankelende, schuchter zijn,
Houdt uw schaduwend moederhoofd gebogen,
Laat uwe lippen tot de mijne zijn.

Omnacht mij moeder, houdt mij weg-genomen
Geef aan mijn droómen uwe werkelijkheid,
Aanvat mij moeder, in mij is gekomen
De smaak van 's levens diepe bitterheid.

Stuur door mijn cellen uwen adem binnen,
Maak tot mijn buigend hoofd uw mild gebaar;
Opdat ik wete dat gij beminnen,
Reinig mij moeder, dat ik u ontwaar.

VOOR MIJN KINDEREN

Ik wilde dit U voor het leven geven,
Dat blad en boom en struik uw vrienden zijn,
En wolkenspel en blanke maneschijn.

Ik wilde dit zoet weten U toebrengen,
In lucht en zee en aardrijk's diepe schacht,
Woont een geheim, dat op uw komen wacht.

Ik wilde dit licht schenken aan uw oogen,
Waar gij ook wacht of aarzelende staat,
Een kleine vlam in uwe ziel rondgaat.

Ik wilde deze ruisching in u wekken,
Wanneer de wereld druk voor U bereidt,
Moet gij U heffen in opstandigheid.

Ik wil een lied zijn in uw ziel gezonken;
Waar gij ook toeft, of U moogt spoeden voort,
Zult gij den zang vernemen van mijn woord.

Maar als ik dood zal zijn, moet gij mij wekken,
Opdat, wanneer de Vrijheid zingt op aard'
Mijn oude stem zich bij de Uwe paart.

Maar als ik dood zal zijn moet gij mij wekken.

DE MAN MET DE SPADE

De avond valt, het wijde land wordt donker,
Maar in mijn doffe hersens brandt een licht,
Was het der zonne scheidende geflonker,
Die als een schat in mij gezonken ligt?

Ik zie mijn beeld zich aan mij openbaren,
Ik zie mij bukken als een dampend beest,
Ik zie mij spitten tusschen wonderbare
Kleurspelingen van een wegstervend feest.

Mijn handen zijn gemetseld aan de spade,
Daarmee sla ik den grond die openbreekt,
Mijn handen zijn twee sterke stalen bladen,
Met harde bulten die de zon niet weekt.

Ik kan met hen niet anders doen dan breken,
Wat zij aanvatten in hun hengsels, kraakt,
En nochtans zou ik willen dat zij leken
Zooals mijn hoofd, door iets zeer zachts geraakt.

Mijn hoofd, dat werd van morgen toegefluisterd,
Door een zeer milde stem die trok voorbij,
Ik heb aandachtiglijk in haar geluisterd,
Van haar muziek verbleef gezang tot mij.

Ik weet niet hoe dit werd, de om mij staande
Boomenalleeën in haar wijde kom,
Zij waren allen eensklaps henen gaande,
En trokken op, ginds waar de verte glom.

Ik keek hen na, ik trok niet met hen mede,
Ik stond gemetseld aan den harden grond;
En toch geleek het of ik werd vergleden,
En mij met hen in zaligheid bevond.

Mijn oude moede oogen werden levend,
Zij keken over tak en bladen uit,
Ik kuste deze en zij, antwoord gevend,
Waren als het zingen van een fluit.

Ik zag mijn grove trekken zich ontspannen,
Ik hoorde naar mijn keel een stil geklop,
Ik was niet meer aan d'oude plek gebannen,
Daar was een teeder iets, dat nam mij op.

Dat liet mij spreuken van de bladen lezen,
Dat zei een vreugdewoord dicht aan mijn oor,

Het was alsof ik werd een menschenwezen
En 't oude leem van mijn bestaan verloor.

Ik hoorde om mij heen de kleuren spelen,
Mijn goore looden handen werden licht,
Ik wou de wolken aan den einder streelen,
Ik werd als naar den hemel heengelicht.

Toen zag ik neer, ik stond nog bij de spade,
De beide voeten in den grond geplant,
Mijn handen overdwars en zwaar geladen;
En boven mij was avondzonnebrand.

ZALIGSPREKING

Zalig zijn de dronkenen van geest
Die de aarde zagen door opalen
Glazen, toegang gevend tot de zalen,
Aangericht voor een wijdlichtend feest.

Wankelen de velden ziet hun geest
En de dieren buigen vele malen,
En de boomen lachen, maar het meest
Lachen op de wereld de kanalen.

Als het nacht wordt, gaan de sterren springen
En de maan glijdt, witte majesteit
In een zilvren pruik de balzaal binnen.

Van de luchten vallen sidderingen
Keur van blanke rhythmen wordt gespreid,
En de wereld gaat een dans beginnen.

HET HUIS DER SCHOONHEID

Kom in het huis der schoonheid, moede zwerver, —
Haar muren zijn bestoven van geel kruid,
Haar schemerende ruimte is een werver,
Haar blauwe vensters zien op sprookjes uit.

Des ochtends als de oude boomen tellen
De uren van hun eindeloozen dag
En zien de zon die naar de zee gaat snellen,
De eeuwigheid, die haar te wachten lag, —

En in de nachten, als de vonkels springen
Der sterrencijfers om de maneplaat,
En door de wijde ruimte zucht het zingen
Der aarde die haar bronzen cirkels slaat,

Tusschen de schaduw en het ongewisse,
Waarin nog niet geboren werd het licht,
— De schemering gaat langs de vaarten gissen,
De nieuwe kleur die op de velden ligt, —

Het huis der schoonheid is gebleven open
Sterren en zonnen loopen in en uit,
En schemering, de vale gast, komt doopen
Haar donkre haren in het geurend kruid.

In gindsche kamers staan gereid de boeken,
Waarin de dichter zijn verlangen schreef,
En marmerbeelden in portaal en hoeken
Zijn de visioenen die zijn hand uitdreef.

Van oude muzikanten ligt te zingen
De melodie op het vergeelde blad,
En aan de wanden leven schilderingen
Van schoonheid die de mensch vergeten had.

De schoonheid, niets dan schoonheid, oude zwerver, —
Haar muren zijn bestoven van geel kruid,
Haar schemerende kamer is een werver,
Haar blauwe vensters zien op sprookjes uit.

NIEUWE LIEDEREN DER GEMEENSCHAP

HET IS AL OCHTEND EN IK LIG ZEER STIL

Het is al ochtend en ik lig zeer stil,
De nacht is nog niet van mij weggenomen,
Hij is nog op mijn oogen, op mijn hart,
Op alle monden van mijn moede lijf,
Dat zich verzegeld voelt en dichtgelakt;
Maar reeds vleugt hier en daar een ritseling
Over de fijne bladen van mijn huid,
En raakt het schrift mijner gedachten aan,
Het zijn mijn kleine broeders uit de lucht,
De vogels, die hunne sublieme lussen
Van geluid, uitwerpen op mijn hart
Dat open gaat, nieuwsgierig naar hun klank;
De fijngebuikte dansers zweven al,
Binnen de ochtendkoelte van het ruim,
En knippen kleine draadjes stalen klank,
En werpen rolletjes van zijden lint
Uit hunne spitse snuitjes ruischend af,
Ook spatten zij signalen wit en blauw
Als watervalletjes uit een fontein;
Zachte gebondenheid is in de lucht,
En ergens uit een diepe wereld heft
Een haan de roode kraaltjes van zijn kreet
Luid pralende den hoogen ochtend in.
De aarde ligt als een tevredene,
En ziet de kinderen die op haar lijf

Rumoeren, in een klankschermutseling,
De fijne hemel staat oneindig blauw,
Omkoepelend, te kijken naar omlaag,
En heeft de aarde aan de heup gevat;
Mijn venster is geopend op het licht,
De geuren van het nieuw geboren Al
Komen als kinderen mijn kamer binnen,
Ik echter lig gesloten aan mijn bed,
En hoor en zie de fijne zwenking van
De zingende gestalten van den ochtend
Klank maken langs mijn luisterende hoofd,
Ik hoor mijzelven langzaam opengaan
En worden wemelend en ritselend
Van klank, en kleur, in 't zalig ochtenduur,
Ik ben zooals de aarde, luisterend,
Mijn moeder aarde, lachend in het licht,
Mijn moeder aarde, die ontwaakt, tevréé
Omdat de nacht van haar genomen is.
Hosannah Gouden Dag Ik groet U, Licht!

TOT U WEND IK MIJ, WACHTENDE TUIN

Tot u wend ik mij, wachtende tuin,
Wanneer de avond nadert tot den dag,
Ik ga dan tot u in, het zwaar gordijn
Der zelfbeperking om mijn beide oogen;
Ik heb den konkelenden dag gezien,
Ik heb zijn aangeslepen schreeuw gehoord,
Zijn ruchtigheid vernomen, en ben moe,
Mijn aeren zijn van 't lood der giften vol,
Mijn lippen zijn verschraald; hij kuste mij,

Mijn oogen zijn verdord, hij woei mij aan,
Mijn handen zijn verwrongen, hij greep vast:
Ik heb met hem geworsteld, en werd zwaar,
Hij kon mij niet verwinnen, noch ik hem,
Ik hield hem om zijn eeuwig lijf gevat,
Hij schudde zich, de machtige dien ik haat,
En stootte gansch verachtlijk weg mijn handen
En zeide dat hij morgen wederkwam.
Nu ga ik naar mijzelven, naar den tuin
Die in mij ligt en die mijn komst verwacht,
Ontkleed ga ik tot hem, want hij ligt naakt,
En wil dat ik zijn naaktheid naakt aanrake,
En niets weet dan het woord dat hij mij zegt,
En niets roem dan de roem die in hem is,
En niets zie dan de bloemen opgebloeid
Onder het hooge licht dat in hem zonk.
Ik ben gereed, o avond neem mij aan,
Ik ben gereed, o stilte neem mij weg,
Ik heb mijzelven ganschelijk afgelegd
En een verwonderde gaat in u om,
En buigt zich naar de wijd doorruischte lanen,
Die open wijken in zijn bevend hart,
Ik wist u niet mijn hart zoo ruim, zoo ruim
Als het Heelal bijna; Dat in u waait
Zooals des avonds waait langs zwarte kammen
Der bergen die als hooge menschen staan
De wind, de wijde wind, die het geheim
Van alle ding aan elk ding vertelt,
De wind, die op zijn breede lippen draagt
Alle de woorden van het Noord en Zuiden,
Alle de geuren van het Oosterland,

En 't donker stofgoud van het wilde Westen;
Een zoete vlucht gaat om, een zuivering,
Het Oosten en het Westen staan gebogen,
Het stralend kleine hart des menschen zingt
En is van levensharmonieën vol
En staat te beven in zich als een Dom,
Waarbinnen door de vensters stofgoud valt.
En hij daarin gaat om, zooals een kind
Verwonderd, tusschen vele zoete wonderen
Van kleuren, die een klankpoort binnengaan.
En altijd ruischt het orgel, — maar hij zwijgt
En buigt zich neder en hij denkt daaraan
Dat morgen tot hem zijn zal — nu nog klein —
De hooge wreede luidschallende Dag,
De ijzersterke Dag die hem verwacht,
Waarmee hij worstlen moet, opdat het schoon,
Het broze teedere in hem niet sterve;
En in zich lacht hij, want hij weet, de Dag
De komende, de norsche werklijkheid
Vol stank en razernij, — vermag toch niet
Den zingenden, den zachten glans te dekken
Van d'avondtuin, die in hem wachtend ligt.

LIEVER DAN MENSCH TE ZIJN, WERD IK EEN WOLK

Liever dan mensch te zijn, werd ik een wolk,
Te drijven tusschen woeste vlammenzeeën;
Zij groeien aan het ochtendfirmament.

Liever dan wolk te zijn, werd ik een boom,
Hij staat hoog op in het heet licht te kijken,
Iedere gedachte is een blad.

Liever dan boom te zijn, werd ik een zee,
De zee wordt door oud gouden licht begoten,
Duizende gestalten neemt zij aan.

Liever dan zee te zijn, werd ik een God,
God maakt zonnen, manen en de sterren,
Met zijn hand raakt hij den einder aan.

Liever dan God te zijn, werd ik een mensch,
Ik zou de menschheid maken tot een God
Van alle goden, zonnen en planeten.

HOOGSTE LEVEN IS DE LIEFDE LEVEN

Hoogste leven is de liefde leven,
Liefde is het willig zich begeven,
Naar gemeenschap, om te zijn een deel
Van het eeuwig zingend algeheel.

Liefde is u weten aangedreven,
En u voelen door het ruim geheven
Als een vogel, hij duikt op en neer,
Aan de luchten hangt hij in zijn veer.

Liefde is het onophoudlijk reiken
Naar het onbereikbare en wijken,
Met dit wijkende, tot gij zijt,
In de sferen der oneindigheid.

Liefde is de onrust van het rusten,
Het bewuste van het onbewuste,
In de liefde die zich zelf herkent,
Ruischen aarde, zee en firmament.

VAN GOD EN VAN DE NATUUR

IK ZIE U VOOR MIJ, MET DEN DONKREN BLIK

Aan de nagedachtenis van mijn Vader

Ik zie U voor mij, met den donkren blik
Der oogen onder zwaren wenkbrauwkronkel,
Uw altijd milde, maar soms verre blik,
Waarin een vraag oplichte, kleine fonkel.

Ik zie het krullen uwer lippenstreep,
Trotsche besluiting van uw diepe binnen,
Het zingende, dat gij niet kondt ontginnen; —
Uw hand, die te vergeefs naar klanken greep.

Ik zie uw gele wangen, en de span
Der breede neus tusschen uw voorhoofdsplaten,
Ik zie u zwijgen — en in verten, dan,
Hoor ik, o donkre man, uw donker praten.

Gij, die nooit loog, hoe werd gij misverstaan
Door de verstandigen die u omgaven,
En lachend mochten door het leven draven,
Waar gij gesmoord van ziel, moest ondergaan.

DE WILDE HERFST KOMT LANGS DE VELDEN VEGEN

De wilde herfst komt langs de velden vegen,
De nachten worden jagende, de maan

Heeft haar blauw zilvren wapenrusting aan
En giet een stalen schijnsel langs de wegen.

De menschen worden kleiner; ingekeerd
Tot zich, huivren de smal geworden boomen;
Hun dunne hoofden, naar het licht gekeerd,
Voelen lichaamssappen worden loome.

Er is een stil nadenken in het Al,
Veel zelfbezinnen en een droef verbeiden,
De dingen worden peinzende, er zal
Veel sterven, bij dit herfstige getijde.

WANNEER IK U NIET HOOR MEER IN MIJ SPELEN

Wanneer ik U niet hoor meer in mij spelen
En niet meer ben de man wien g'u bekent,
Dat hij moog zingen van wat gij wilt deelen
Den menschen mee, door hem, uw instrument.

Wanneer mijn mond wordt bevende of zwijgend,
Omdat uw zoete nadering wegbleef,
En ik gedompeld word in leegheid, neigend
Het moede hoofd, waarin Uw stem niet dreef,

Zal ik nochtans tot u geduldig wezen
En wachten of Uw voetstap nader koom',
En uitzien naar de teekenen te lezen,
Die Gij wellicht wilt schrijven in een droom.

Want diep in mij, weet ik, Gij zijt alomme,
Of ge ook verre toeft, Gij zijt nabij,
Ik moog verloren gaan in het rondomme,
Wanneer ik in mijzelve zie, stijgt gij.

GOD IS EEN VROOLIJKHEID IN ONS, EEN LACH

God is een vroolijkheid in ons, een lach,
Een rust, een nimmer uit te dooven
Zekerheid, dat hij omheen ons is,
God is het zijn, het voelen dat wij zijn,
Een zijn van boomen, bergen en het licht,
Van wolken, sterren, eeuw'ge nachtzee;
God is het woord, waarin wij zeggen, Zee
En aarde, diepte, hoogte en afgronden,
God is de atmosfeer, waarin het Al,
Waarvan wij woorden maken, staat geschreven.

BEN IK DE ZIENER VAN EEN NIEUWEN GOD

Ben ik de Ziener van een nieuwen God,
De uitverkorene, wien het gewerd,
Een nieuwe stem te zijn, een spreker van
Het komende, dat nu zal zijn op Aarde?
Of ben ik de herhaler van een lied,
Dat iemand heeft gezongen, voor ik was,
Op aarde levende en luisterend,
Een kijkertje indachtig tot het Ruim,
Het altijd zingende eeuwige ruim;

Of is wellicht uit dezen tijd, toen ik
Nog geloovig was, en bevende den Naam
Des Oppermachtigen, niet uit dorst spreken,
Des grooten, toornenden, vervuld van Roem; —
Is, uit dien sprookjestijd, in mij de sprank
Verbleven, die nu oplaait tot een vlam.
Of ligt in mij niets dan het oude vuur
Te glinsteren, dat glom in eenen mensch,
Toen hij weghuiverend van zaligheid
Zag opengaan de oogen van den nacht;
Ik weet het niet, ik weet alleen, ik ben
In God, in d'atmosfeer, binnen het Al,
Zooals een boom staat in de lucht geschreven,
Zoo sta ik ook en ik ga uit als hij,
Als een schrifture van het levend ruim
Naar grassen, varens, mossen en de zee,
Naar wolken in den nacht en naar de sterren,
Naar gouden ochtenden en avondzon,
En ik zie niets om mij, dan mijn's gelijken,
Maar zuiverder dan ik en wetender,
En redevoller, dan ik redevolle.

O, BRANDEND WOORD DAT IN MIJ IS

O brandend woord dat in mij is,
Waarvan ik weet,
Dat het de menschen schroeien zal,
Wanneer het raakt
Ze aan, en dat ik niet weerhouden kan;
Schreeuwende vlam, die mij verscheurt,
Wreede liefde, die het lijden brengt

Aan levenden, opdat
Die uit hen komen, zullen vreugdig worden.
Gij, hoon, die kwetst en pijnt
Omdat gij mint,
Gespleten vlam, die mij en u opneemt
En wentelt d'een weer in den andere over,
Waarom maakt gij mij brandende
En tot een schroeiend mensch? —
Ik was een aandachtsvolle tot het zijn
Van menschen en ik zag hun donker hart.
Ik zag de woorden, die zij spreken uit,
Ik zag de woorden, die hun oogen zeggen,
Ik zag in hen en zag geen ander beeld
Dan eigen beeldtenis, die zij omdragen; —
Ik zou wel willen dat de vlam,
Die brandend in mij is, mij snel verliet
En in hun donker hart het beeld opvrat.

WAAR ANDERS, DAN IN U, IS ZIJ TE VINDEN

Waar anders, dan in U, is zij te vinden,
Liefde, die de wonden slaat en heelt,
Die met uw kind als een gelijke speelt,
Gij die de Moeder zijt en de Beminde.

Alle de voorgeslachten, Zegenrijke,
Wisten uw wezen als een donkere macht,
Gij die in sagen vreemd en wonderlijke,
Te Betlehem een God hebt voortgebracht.

Uw wonderen altijd waren volkomen
En zullen wonderlijk volkomen zijn.
Nature u te vormen heeft genomen,
Het kostbaarste uit haar kostbaren schrijn.

En eeuwig zult gij blijven de volmaakte,
Tot wie het oog der kinderen lichtend ziet,
Gij gevende, door lichtcellen geraakte,
Die straling in ons blinde leven giet.

DE DOOD, DAT IS, NIET MEER DE ZON ZIEN

De dood, dat is, niet meer de zon zien, is
Niet meer de sterren zien, aan hooge nachten,
De dood, dat is het niet meer mogen wachten,
De ochtendschemering, de duisternis.

De dood, dat is, het niet meer mogen zijn,
De dood, dat is, het niet meer mogen denken,
De dood, dat is, niet meer bewust U schenken
Weg, te worden tot een ander zijn.

De dood, dat is, in stilten liggen, waar
Het ruischen leeft der levens-overgangen,
De dood, dat is, het henenzinken naar
Den Chaos, die U eertijds hield omvangen.

De dood, hij is een scheidende, hij giet
Alle gestalten om tot nieuwe vormen,

Hij is de onaandoenlijke, hij ziet
Voorkeureloos de menschen en de wormen.

De dood, met vreemden lach, heeft leven lief,
De dood, hij komt het goede leven halen
En kust het weg; geruischelooze dief,
Sluipt hij de poorten langs en de portalen.

De dood, gij wildet zijn gelaat niet zien,
Maar nu gij hem gezien hebt, werd gij stille,
En legt U heen, en lacht tot hem misschien,
En zijt geworden, tot een zonder wille.

Een lafenis is hij, een goede daad,
Maar een, bij wiens nabij komen wij weenen,
Wanneer zijn hand iets wat ons lief is slaat,
En niet neemt ons, maar wel dit lieve henen.

O dood, neem mij tot U, fluister mij aan
Den diepen zin uwer veranderingen,
En laat mij niet uw stilte binnengaan
Voor ik van uwe fluistering mocht zingen.

LIEDEREN DER GEMEENSCHAP
(Derde bundel)

ALS GE MIJ LEEST, DAN MOET GE MEDEDICHTEN

Als gij mij leest, dan moet gij mededichten,
En algeheel in mijn gedicht opgaan,
Het moet gelijken op een zelf-verrichten,
Alsof niet ik, maar gij het hadt gedaan.

Gij zult tevreden zijn, en ziet het aan,
En blijdschap zal uw dichtend oog verlichten; —
Het is een kleinigheid, een vers te dichten,
Al lezende, is het in u ontstaan.

Ik las het echter, vóór gij hadt gelezen, —
Dit is het onderscheid van u tot mij.

En niettemin deed ik geheel als gij,
Want wat gij lezen mocht uit mij, — vóór dezen,
Stond het geschreven, lichtend, rei aan rei,
Door de natuur, in teekens onvolprezen.

MAAK UW MAATSCHAPPIJ ZOO HECHT, EN LICHT

Maakt uw maatschappij zoo hecht, en licht,
Als de natuur, en zoo oneindig ruim, —
Dan wiegt gij als een vogel, vederlicht
Gespreid in uwen wiek, op poot, en pluim,

En meet uw afstand, slaat de vlogels dicht,
En grijpt gelijkelijk, al naar uw luim,
De toppen aan der bergen, tot uitzicht,
De heesters, hagen, of het spattend schuim.

Gij neemt van ochtenden het teeder goud,
En van den donkren nacht de paarse zaden,
En van de schemering het fijn gespinst.

Want niets geschiedt uit u, in list op winst.
Gij vliegt met uwe makkers in beraden,
En leeft verdiept en met het Al vertrouwd.

DE HOOGE KERKEN UWER WIJDE AARDE

De hooge kerken uwer wijde aarde,
Waarin een oude god zich openbaarde,
Bij preveling, gezang, en beeld, en kruis,
Daar staan zij, ieder een verlaten huis.

Zij werden de geraamten, aan te toonen,
Uw dwaling, dat een god daarin kon wonen,
Men heeft ze van hun tooverkracht ontdaan,
De schare stroomt tot de natuur voortaan.

Daar hoort zij haren priester kwinkeleeren,
In een gerucht van luidgespreide veeren,
De priester is een vogel, die uitslaat,
Zijn jubilaté, dat de lucht ingaat.

En hooge boomen, die hun geuren branden,
En reiken naar de lucht met verre handen,

En als gebeiteld opstaan in hun praal,
Dat zijn de heiligen in het portaal.

En rondgebouwd tot kom, en hoogen Dome,
De bergen, waaraf watervallen stroomen,
Wier droppen spetten fonkelende stof,
Dat zijn de koorknapen, zingende Lof.

En op gestoelten, waardig en bedachtig,
Daar zijn verschenen in hun dossche prachtig,
De vink, de wielewaal, de velevraat,
Die zijn te zamen, het Episkopaat.

Dan komen op de luchten, in gewaden
Van blauw en geel, doorsidderd van sieraden,
De wolken aan, met pauweveer en staf,
Dat zijn de engelen, die zweven af.

En uit de menschen, die op aarde staren
In de verheugde goudbevonkte scharen
Der sterren, zuchtend aan den hemelboog,
Stijgt levensvreugde als een zucht omhoog.

DE ARBEID, ALLE KUNST, DE WETENSCHAP

De Arbeid, alle kunst, de Wetenschap,
Voortaan, het Communisme zij in hen.
Dan zult gij hooren, hoorige, die wordt
De Dienaar, van den lichtend nieuwen god,
Alle muziek, die op de aarde speelt,

Uit bloem, en kruid, en lichtende gewassen,
Doorheen de zalen, van het vluchtend ruim;
O, als gij wordt, een hoorige, die hoort,
Het rythme van het zingende heelal,
Dat in de harten van de menschen ademt, —
Dan zult gij worden een lijfeigene,
Van alle menschen op de wijde aarde,
En gij zult, heerscher, die nu zijt een knecht
In waarheid worden, heerscher der planeten,
Der aarde, en der ontembare zee.
Wanneer o knecht, uw hersens staan doorlicht
Van het zeer zuiver licht eener gemeenschap
Met al wat is, de boomen en het dier.
De varens en de sidderende wolken,
Het schaaldier, dat op den zeebodem leeft;
Dan zult gij neerzien, op den tijd van nu,
Waarin wij armelijke menschjes leven. —
Wanneer uw handen, o gij sterke knecht,
Het teeken van gemeenschap zullen maken,
En lichtend wordt uw oog, omdat uw oor,
De ruisching van gemeenschaps-lied opving,
De wijde ademing in het heelal,
Van kleur, en vormen, uit en ondergaand,
Op banen van het wegglijdende licht;
Wanneer gij heerscher wordt, een hoorige,
Van de gemeenschap, en haar kleuren draagt,
Zooals weleer de schildknaap, die het lint,
Tot in den dood droeg, zijner teer beminde,
De stralende, die in z'n ziel opstond,
En hem aanfluisterde, den weg des Roems; —
Dan zult gij ons aanfluiten, met uw spot,

Omdat wij, zeer erbarmelijken, gaven
Om niet, wat op de Aarde kostbaarst is,
En kostbaar achtten, wat niets is, dan drek.
O dienaar der gemeenschap, die eens zal
Te zien zijn, hoog, onder het witte licht,
Dat uit den hemelen bestroomt de zeeën,
De dalen, en het hooggerugde land; —
Wat zult gij zeggen, als uw oog, leest van
Dit kleine miserabele geslacht,
Dat uwe schitterzeeën, en de lucht,
Uw jagende, en muzikale wolken,
Boven de donkere Aarde — en haar zelf —
Tot hel gemaakt heeft en een grot van stank,
Tot een verzameplaats van wezens, die
Zich heffende met uitgesperde kaak,
Elkaar den strot afscheurden en de huid;
En zich vermomden in een baviaan,
Een brilaap, een gorilla, chimpansé,
Gewenteld in loopgraven of een kuil,
En zich bevuilende in eigen vuil,
Een mes tusschen de tanden, loerden uit,
Naar andere wezens, eveneens vermomd,
In huid des baviaans en eigen drek.
O dienaar der gemeenschap, van uw hart,
Zal bitterheid uitstroomen, naar uw keel,
Wanneer gij leest de dapperheden, die
Soldaten deden, toen zij dieren werden,
Bij 't bachanaal, dat een trompet opriep,
Omdat zij hare tromp, ten aanval stak,
Hoog in le lucht, verwekkend, moord en vlam,
En schrei-geroep en wee, tot in de wolken.

Toen daalden gieren af; daar was te zien,
Op d'aardeschijf, het blond gelokte veld,
Vol bosschen en gewas — een woest gevecht
Van duizend wezens en wel duizend meer,
En duizenden daarboven en millioenen;
Men zag geen boom, geen struik, geen poel, geen veld,
Men zag slechts, warrelende, kleine wezens,
Krankzinnigen, die aan een huis ontvlucht,
Dat hen hield ingesloten en bewaakt,
Elkaar de neus afsneden, pols en oor,
En op den maatzang eener wilde wijs,
En loeing van luid springende kartetsen,
Tot stukken werden van een mensch; een hoofd,
Een kijkend hoofd, een romp, een dij, een voet,
Een klomp, waaruit het bloed zwol tot een zee,
Machtig dekkende de trage aarde,
Die tot een purpren stroom werd, zwoel van stank,
Zoetige stank, die riep de gieren af,
Komt neer, komt neer, met vleugel, bek, en klauw,
Vogelgeboeft, dat leeft van stinkend aas,
En vreet u zat, hier golft uw voedsel uit,
Grijpt deze lauwe strot, dit stervend oog,
Dees dij, dit bekken, purper teelend lid,
Dat krimpende, zijn laatste vocht afscheidt;
Neemt het tot u, en scheurt het met uw bek,
Opdat het snel, dit doembaar oord verlate,
En inga tot uw slokkend gore keel,
Te worden uitgeworpen door uw aars,
Op deze wijdgeploegde gore aarde,
Waar minder dan uw drek is, waard, de mensch.
O dienaar der gemeenschap, die eens zal

Uitkomen, uit deez' menschheid, die nu is,
Zichzelv' de teere ledematen rukkend,
De nieren uit het lijf, en uit het hoofd,
De weeke, fijne, gele hersenmassa,
Dat teedere en wondere gezweef,
Dat heel de wijde wereld kan omspannen; —
O komende, die staan zal op het dal,
Den heuvelrug, de vesting, of loopgraaf,
Waarin de aangehitsten zich vernielden,
Gij levende, die met uw hart zult zien
Dit Leed, dat menschheid stortte uit, op al,
Wat levend was — een Leed, dieper dan zee,
Zoo hoog van koorts, en stervende van klank,
En stinkende van adem, dat daarin,
Alle muziek der componisten zonk,
En 't beeldend spel der zoete poezieën,
Als schatten uit verongelukt vaartuig. —
O beeldende, wiens hand zal schrijven, van
De schoonheid, die uw zoekend oog waarnam,
In alle de organen van den mensch,
Uw Broeder, uw Leefnaaste, uw Genoot;
Hoe zult gij staan in wrok gekeerd, tot dit
Geslacht van kleine menschen op de aarde
Om weg te spuwen uw verachting uit.
Of zult gij weenen, hooge kunstenaar,
Als gij gedenkt, waarvoor wij leefden „Waan"
Een Vaderland, Bezit, een Taalverschil,
Een Rasverschil, Een duistere Traditie. —
O gij zult weenen, beeldende, gij zult
Wel zeer bescheiden zijn, en droef, en stil,
Gedenkt gij met uw hart, dit droef bestaan,

Waarin wij moesten leven, opdat Gij,
Zoudt worden, van het wondre Communisme,
Verkondiger, Vermelder van den dienst
Des hoorigen, die naar de menschheid hoort,
En zeggen moet, haar wordend nieuwe God.

FRAGMENT UIT EEN GEDICHT VAN DE NIEUWE GEMEENSCHAP DER MENSCHEN

STIL LIGT DE ZAAL, DE MENSCHEN ZITTEN WIT

Stil ligt de zaal, de menschen zitten wit,
Zij zijn gewikkeld in het vochte licht,
Zij worden uitgeheven van zich weg,
Zij worden opgenomen naar een tocht,
Zij worden kinderen, de toovnaar speelt,
Hij neemt ze mee, en laat ze sterren zien,
En 't schubbig ruischen van de zeeën hooren,
En 't scheuren van der wolken fijn gewaad,
Aan het geaderd lichaam van de lucht;
Dan daalt hij af, en neemt hen bij de hand,
Het bergdal in, langs groen belegde groeve,
Voorbij den boom, die opschiet als een slang,
Voorbij de vanen van de stille velden,
Voorbij de beken, roeiende een weg
Van slingerende lichtjes door de landen,
En hij duikt tusschen loof, de toovenaar,
Het bleek gelaat, waarin de oogen branden
Omvat één oogenwenk de hooge zaal,
Waarin de menschen zitten neergedoken,
Zijn hand raakt hen zacht aan, en hij verdwijnt.

. . . . . .

Voor wie zong hij de toovenaar, voor wie.
Waarom hief hij de gongbeslagen zee,
En liet hij goudbestikte sterren lachen,

Bij het geraas der splinterende planeet,
Waarom schoot hij uit, op zijn bevel, de boom,
Zooals een slang, en werden velden bevend,
En trokken beken zingende hun weg,
Op slingerende slagen door de landen.
Waarom zong hij, de eenzame, voor wie, —
Zong hij voor U, die heenzit in de zaal,
Onder zijn boog, op het gestoelt, waarin
De kreun nasiddert des verkochten makers,
Zong hij voor U, vermooid in een gewaad
Bestikt met leed uit oogen der vermoeiden;
Zong hij voor U het stijgen zijner ziel,
Omdat gij hadt geboekt het stijgen van
Uw fondsen aan de looze beurspilaar;
Was het voor U dat hij een klankschip stiet,
En aan den mast drieklank van lichtjes hing,
En uitvoer tot een wildbewogen vaart,
Hij toovenaar, — omdat gij hadt een schip
Bevracht, en uitgerust, naar d'Archipel,
Waaruit een zoete winst U tegenwoei;
Hij zong voor deze, die gij hebt misleid,
Hij zong voor deze, die gij hebt ontkend,
Hij zong voor deze, die gij hebt gestroopt,
Hij zong voor hem, dien gij geledigd hebt,
Hij zong voor de vernederden, verkochten,
Hij zong voor de vermoeiden laag van oog,
Van houding, wil, gestalte, ziel, en woord.
Hij zong voor U, omdat hij U verachtte;
Hij zong omdat hij moest, omdat de wind,
De lucht, de hemel, de rivier, de zee,
De wolken, en de boomen, en de bergen

Zeiden tot hem, zing ons het heerlijk lied,
Waarop wij eeuwigen gaan door het Ruim
Te stijgen naar de samenhoorigheid;
Zing ons de late vreugde van het licht,
Wanneer het op de avondlijke landen,
De wegen afzoekt naar het kleine kruid,
En vindt de beek, en stort zich daarin weg;
Zing ons het aarzelende van de dauw,
De schoonheid zing van het volmaakte dier,
De beving van het blad, den steel, het riet,
De bloem, den boom, de welving aan den hemel;
En zing ook uwe ziel, wijl haar doorvoer
Een huivering van 't komende gebeuren.
Zong hij de kunstenaar omdat hij moest?
Omdat ik in hem was, omdat ik riep
Zing mij mijn wezen uit, zeg Mij mijn naam,
Houd in uw lied, een spiegel aan mijn oogen,
Opdat ik blinde, hoorende mij zie,
Maak mij alziende, vat mijn lichaam aan,
Leg voor mij uit, het spinsel mijner handen,
Geef mijn gedachtelooze plan, uw plan,
Klink m'aan mijzelven uit, hier is mijn kleur,
Mijn klank, mijn licht, mijn lijn, maak mij tot beeld,
Waarin ik sta gestegen voor uw oogen,
Ik de dienstbare, gij mijn maker, God.

. . . . . .

GOD

DE DAG STOND STRALENDE

De dag stond stralende, gesponnen klank,
De hemel lag, schedel van God, vol wonderen,
De zee zette zich om, en goot zich uit,
En joeg zich op, en stond, en bolderde.

Het was al vreugd', een mild geraas ging uit
Van golven, die de castagnetten sloegen,
Van wolken, die het zijd gewaad verschoven,
Van onzichtbare strijkers door het Ruim.

De aarde lag, een weggedokene,
En luisterde, en ademde verstild,
In overgave naar het warende,
Niet eindigende klankenwonder Gods.

Dit was dus God, het in elkander over —
Schuiven der verschijnselen, tot eene
Rustigheid en onbedwingbaar Iets,
Dat kolkte en kastijdde zoet en fel.

En boog zich dalende tot de zeer kleine
Verschijnselen, die het met hand aan stiet,
En fluisterde, noem mij, met veêl en stem
En zing mijn duizendvoudig wezen, duizendvoudig.

GOD IS EEN SPROOKJESHOF

God is een sprookjeshof, waarin gegaan
De menschen zijn, en altijd zullen gaan,
Zij, kinderen eener vreemde werkelijkheid.

De smalle paden van dit wijde woud,
Zoo oud als menschheid, werden dicht betreden;
Er liggen wapens, boeken en sandaal.

Tenten, geraamten en een katafalk,
En mausolea waarin achterbleef
De scherve van een steen, gebroken beeld.

Er is een open ruim, gewijde plek,
Met boominplanting bij een heuvelrug,
Astarte vlijde zich daarop tot U.

Langs diepe voren eener blauwe grot,
Woei eertijds tongbeweging eener vlam,
Waaruit ontstond het paradijsverhaal.

Ook liggen er de rotsen en een baai
Waarin het koperen gelaat van Dagon glom,
Die eerstgeboren menschenvrucht verslond.

DIT SPRAK DE STEM

Dit sprak de stem, en ik bedacht, misschien
Is er nochtans van God's bestaan in ons
Diep weggescholen eene mogelijkheid,
Er is een stil gezang, een toegeloopen

En dan weer van ons wijkende verschiet,
Er is in ons de buiging van een lied
Dat worden wil en nog geen woorden weet,
Maar zich verheffen gaat en zich bekleedt
Met kleuren en gewaden die de lucht
Aanneemt, wanneer een milde nachtwind zucht
Doorheen het Ruim en blaast de vliezen aan
Der hooge koepeling waarin de sterren gaan
In optocht met muziek, waarheen, tot wien?

Er is een mogelijkheid — er is een drang
In hand en hoofd, alsof gij het behang
Des wijden hemels moest vaneeneschuiven,
En zien of in het waaiende verblijf
Niet een gestalte stond, een Hemelheer,
Uit wien de wereldstelsels komen neer,
Wiens mond bevelen spreekt, waaruit ontstaat
De schemer, nacht en dag, en dageraad;
Uit woorden zwevend heen uit zijn genâ,
En gij ontvangt ze, en gij spreekt ze na,
En wederom ontstaat uit u een schemering —
Een morgen, nacht, en dag; — gij ziet de hemelkring
Waarin de sterren vonken, en de zon,
De diamant des hemels, de lichtbron
De ring die God om zijnen vinger draagt;
Gij ziet, en gij zijt niet, gij vraagt en gij
Vraagt niet, en weifelt.... maar onzekerheid
Stroomt zoet in u; — zij is de mogelijkheid.

Er is de mogelijkheid....
De hooge Vrouw, zij is nog niet verschenen,

En gij verwacht haar —, Om u henen,
Leeft d'avondlucht haar oude kleuren uit,
Gij zijt verstild. — Gij wacht uw jonge bruid,
Haar zonnende gezicht, haar fijn gerucht,
Zij is uw heil, zij is voor u de vrucht
Waarin gij u begeven wilt, zooals de bij
Diep zingend in de kelk der akolei;
Zij is uw heftig, uw hartstochtelijk begeer,
Zij is voor u het zijnde, niets is meer;
Zij heeft u van uzelven losgemaakt,
En geeft zich aan u terug, wanneer gij raakt
Haar wangen aan, haar bevend lippenpaar,
Zij zegt u, dat gij zijt alleen van haar;
En zij bezit u, — en dan plotseling
Neemt zij zich van u weg, en wordend vreemd,
Verliest zij zich binnen een vluchtend iets,
Dat van u beiden is een wolk, het vluchtend iets,
De geur, de stijging, het stil vlammend bosch,
De wemeling, waarin gij beiden los
Gij van uzelven u tezamen vindt
Binnen een wereld waarin zal ontstaan
Uw beider wezen tot nieuw voortbestaan,
Een nieuwe mensch, een nieuwe werkelijkheid,
Een hoogere.... Er is de mogelijkheid.

WANNEER GIJ ZUIVER ZIJT

Wanneer gij zuiver zijt, wil ik u schenken
Van het natuurgebeuren een inzicht,
Gij zult vernemen wat de boomen denken,
Gij zult de klank bereiken van het licht.

Wanneer het avond wordt, en om u henen,
De dingen staan zichzelve ongewis,
Zal ik uw ziel de openheid verleenen,
Te mogen volgen hun geschiedenis.

Wanneer gij hebt geleerd, in u te hooren
De stilte, en der bladeren mompeling,
Zal ik uw stem opnemen in de koren,
Van zee en aarde, zon, en manekring.

Niets van wat naar u opheft zijne gestalte,
Maak' u bevreesd met muil of loerend oog,
Gij weegt der dingen bevende gehalte,
Gij ziet wat hun aanwezig-zijn bewoog.

De dood is niet voor u, noch is het leven,
Een tusschen beide wordende zijt gij,
Gij weet u stervende, en moogt beleven,
De wording in u eener nieuwe Mei.

HET WOORD, HET WOORD

Het woord, het woord, het woord, het is gegaan
De branding door, de zeeën door, de luchten,
Het voer den ochtend en den avond aan,
Het felle woord, waarvoor de dieren vluchten.

Het woord nadert het licht, het woord sloeg uit
Gelijk een vlam, maakte den afgrond ope',
Het woord betastte boom, en tak, en kruid,
Het woord ging hemelen en aard bestoken.

Het woord liep om de aarde als een kind,
Het zag de hemelvelgen rondgespannen
Met licht besmeurd van roze' en paarschen tint,
Met peerlemoer, en vlokken goud behangen.

Het woord verheugde zich, het woord werd lied,
Het is den hoogen hemel ingeklommen,
Het zocht de sterren af en het gebied
Der sponningen, en neveldrommen.

Het woord bedacht zich, en het woord werd God.
Stroomende geest, die den chaos regeerde,
Een albedwinger, die de Ruimte knot,
De scheiding riep, en de menschheid formeerde.

UIT EENE MAAGD GEBOREN

Uit eene maagd geboren, vlekkenrein
Geblevene, een Heiland is ontstaan,
Zijn heerlijk aangezicht was lichtende,
Maar bovenaardsch was zijn lijdensglimlach.

Toen hij aan tafel zat brak hij het brood
En zeide, neemt en eet, dit is mijn lijf,
Ik ben gekomen om gedood te worden,
Ik wil verbloeden voor des menschen heil.

Ik wil het kruis opnemen van u af,
En dragen naar den top van Golgotha,
En daar gekruisigd worden aan het hout,
Zooals geschreven staat bij de profeten.

Maar na mijn dood machtig zal ik ingaan
Van uit dit vochte graf de hooge hemelen,
En bij mijn vader aanzitten ten troon
En eeuwig zijn, zooals ik was voorheen.

Die mij gelooven zien mijne gestalt',
Bij nacht en overal, bij dood en leven,
Zij zien mijn hand en zegening gaat uit
Van mijn gebaar en lichtend aangezicht.

AVOND IS HET

Avond is het, en ik denk aan allen,
Die verwijderd van mij, en onzichtber
Voor mijn oogen, nu dienzelfden avond
D'onbewogenen, den stillen, inzien.

Langs de bevende, de zacht ontroerde
Luchtspiralen, loopen fijne rythme-
Draden, waarop de gestalten dansen,
Eener teeder droomende muziek.

Slechts voor deze die fijn luisteren,
Vloeit de kleurengolving van het rhythme;
En begint de melodie haar loop,
Onbekommerd, door het lochtig ruim.

Zijn het uw gedachten, of de mijne,
Van een komende gemeenschap zingend,
Verre kameraden, die als ik nu,
Droomend in den wijden avond turen?

HET NOOIT GEZIENE IS GEWORDEN ZICHTBAAR

Het nooit geziene is geworden zichtbaar,
Het nooit vernomene het werd gehoord,
Het nooit bevroedde kreeg op aard' gestalte,
Het ongelooflijke, hier is het geschied,
De menschheid op de aarde is haar God.

Zoo zal het worden, wanneer gij,
In wien geboren werd uit hoovaardij
En trots, — afkeer van deze maatschappij,
En haar ingaat te werpen om
Die belt van laagheid, stank, en eigenbaat.

Zoo zal het worden, wanneer gij,
Die nu te loeren ligt op uw bezit,
Zult zinken weg in angst, bij de roepstem
„Ontwaakt verworpenen der aarde,
Staat op verdoemden in domheidsmacht."

Zoo zal het worden, wanneer gij,
O gij begnadigden, die de natuur
Doorzoekt en hare wetten vond,
De deur maakt open harer beslotenheid,
En binnentreedt den ban der menschgemeenschap.

Zoo zal het worden, wanneer gij
Poeeten, die de schoonheid zoekt,
Haar dienen wilt, wijl uwe hand boetseert
D'onzichtbare, die in uw hart ronddwaalt, —
Haar zien zult in haar allerhoogste klaarheid, Kameraadschap.

Zoo zal het worden, wanneer gij
Verbetenen, die nu het nieuwe woord
Hoort kloppen aan de poorten van uw denken,
Uzelve openstoot en binnentreedt
De sterke sfeer der wijde kameraadschap.

Zoo zal het worden, wanneer gij
O neergeknielden, bukkend voor een God
Dien gij niet kent, dewijl gij knechten zijt,
Voelt in uw hart het gisten van een vlam,
En een gelijke, opstaat voor uw God!

— — — — — — — — — — — — — — —

Zoo zal het worden, wanneer gij.

— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

INHOUD

Een woord vooraf, door Henriëtte Roland Holst 5
Voorwoord door E. Vos-Van Collem 9

Open uw vensters op het lenteland 11

Uit Stad en Land. Uitgegeven door W. L. en J. Brusse te Rotterdam in het jaar 1906.

LIEDEREN VAN HUISVLIJT

Gebed te Waalwijk 13
Lompensorteerster 15
De Wake 17
Opgang 21
Vroolijke Optocht 21
De Zaaier 24
Het Woud 24
Het Kleine Meisje 25

Uitgegeven te Bussum door C. A. J. van Dishoeck in het jaar 1917.

LIEDEREN DER GEMEENSCHAP

Tweede deel der liederen

Ben ik de Klank? 29
Gebed 30
Voor mijn Kinderen 31
De Man met de Spade 32
Zaligspreking 34
Het Huis der Schoonheid 35

Uitgegeven te Bussum door C. A. J. van Dishoeck in het jaar 1918.

NIEUWE LIEDEREN DER GEMEENSCHAP

Het is al ochtend en ik lig zeer stil 37
Tot U wend ik mij, Wachtende Tuin 38
Liever dan mensch te zijn, werd ik een wolk . 40
Hoogste Leven is de Liefde Leven 41

Uitgegeven te Bussum door C. A. J. van Dishoeck in het jaar 1920.

VAN GOD EN VAN DE NATUUR

Ik zie U voor mij, met den donkren blik . . . 43
De wilde Herfst komt langs de Velden vegen 43
Wanneer ik U niet hoor meer in mij spelen . 44
God is een vroolijkheid in ons, een lach . . . 45
Ben ik de Ziener van een nieuwen God . . . 45
O, brandend Woord dat in mij is 46
Waar anders, dan in U, is zij te vinden . . . 47
De Dood, dat is, niet meer de Zon zien . . . 48

Uitgegeven te Bussum door C. A. J. van Dishoeck in het jaar 1921.

LIEDEREN DER GEMEENSCHAP
Derde bundel

Als Ge mij leest, dan moet Ge mededichten . . 50
Maak uw Maatschappij zoo hecht, en licht . . 50
De hooge Kerken uwer wijde Aarde 51
De Arbeid, alle Kunst, de Wetenschap . . . 52

Uitgegeven te Bussum door C. A. J. van Dishoeck in het jaar 1923.

FRAGMENT UIT EEN GEDICHT VAN DE NIEUWE GEMEENSCHAP DER MENSCHEN

Stil ligt de zaal, de menschen zitten wit . . . 58

Uitgegeven te Bussum door C. A. J. van Dishoeck in het jaar 1924.

GOD

De Dag stond stralende 61
God is een Sprookjeshof 62
Dit sprak de Stem 62
Wanneer Gij zuiver zijt 64
Het Woord, het Woord 65
Uit eene Maagd geboren 66
Avond is het 67
Het nooit geziene is geworden zichtbaar . . . 68

Uitgegeven te Amsterdam door N.V. Em. Querido's Uitgeversmaatschappij in het jaar 1930.